

R A H V U S A R H I I V

HINDAMISOTSUS

Tartu

05. veebruar 2014 nr 14-1-1.7/11

Nõukogudeaegsete majandite looma- ja taimekasvatustokumentide arhiiviväärtuse väljaselgitamine

1. Üldosa

1.1 Hindamise alus

Hindamise aluseks on arhiiviseaduse (RT I, 21.03.2011, 1) § 7 lõige 1 ja lõige 2, mille alusel rahvusarhiiv selgitab välja dokumentide arhiiviväärtuse.

1.2 Hindamise eesmärk ja ulatus

Hindamise eesmärk on nõukogudeaegsete majandite looma- ja taimekasvatustokumentide arhiiviväärtuse väljaselgitamine.

Hindamisele kuuluvad sovhooside ja kolhooside looma- ja taimekasvatustokumendid majandite tegutsemise perioodist ca 1945-1990-ndad.

2. Hindamise läbiviimine

2.1 Hindamise alusdokumendid

Hindamisel lähtuti arhiiviseadusest, arhiivieeskirjast, rahvusarhiivi hindamispoliitika ja -strateegia põhimõtetest (kinnitatud riigiarhivaari 15.02.2010 käskkirjaga nr 10), juhendist nõukogudeaegsete sovhooside ja kolhooside loomakasvatustokumentide ümberhindamiseks (kinnitatud riigiarhivaari 02.04.2003 käskkirjaga nr 42), kolhooside ja sovhooside asjaajamise toimikute näidisnomenklatuuridest (Tallinn, 1983).

2.2 Hindamise käik

Hindamise viis läbi ajalooarhiivi kogumisosakonna juhataja Kaja Pullonen. Selle käigus tutvuti rahvusarhiivis säilitatavate looma- ja taimekasvatustokumentidega. Hindamisel lähtuti „Juhendis nõukogudeaegsete sovhooside ja kolhooside loomakasvatustokumentide ümberhindamiseks“ (kinnitatud riigiarhivaari 23.04.2003 käskkirjaga nr 42) esitatud seisukohtadest. Nimetatud juhendi koostamisel konsulteeriti Põllumajandusministeeriumi, Veterinaar- ja Toiduameti, Tõuaretusinspeksiooni, Loomakasvatusteaduste instituudi ning Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudiga.

2.3 Hinnatava teabe kontekst

Looma- ja taimekasvatuse oli nõukogudeaegsete ühismajandite tavapärase tegevuse, mille täpne dokumenteerimine oli tähtis praktiliste vajaduste tõttu. Funktsiooni täitmist dokumenteeriti paljudes erinevates ja mahukates dokumentides, näiteks tõufarmi hindamise aktides, karja jõudluskontrolli kokkuvõtetes, tõuloomade passides, tõutunnistustes, loomade boniteerimiste kokkuvõtetes, karjakartoteekides, laudaraamatutes, müüdnud loomade tõutunnistuste kontsudes, seemendusregistrites, söötmisplaanides, seemnete arvestuse nõorraamatutes jne. Majandite tegevuse lõpetamisega 1990-ndatel on dokumendid oma praktilise väärtuse minetanud.

Loomakasvatuse dokumentidele alalise säilitustähtsuse andmise aluseks olid NSV Liidu Põllumajandusministeeriumi koostatud ministeeriumi süsteemi asutuste dokumentaalsete materjalide loetelud või kolhooside ja sovhooside toimikute näidisloetelud. Erinevatel ajaperioodidel kehtinud loetelude kohaselt omasid alalist säilitustähtsust ca 10-50% kõikidest loomakasvatuse dokumentidest. Neid on kantud nii nimistutesse 1 kui 1-L. Nimistus 1-L kirjeldati üldjuhul need dokumendid, mida tuli majandites hoida 40 aastat.

Looma- ja taimekasvatuse dokumendid on massilised ning ei sisalda ühiskonna kujunemise seisukohalt olulist või kohalikku eripära kajastavat teavet. Neid peeti kõikides nõukogudeaegsetes ühismajandites ühesugustel ühtlaselt reguleeritud alustel. Nad on sarnase sisuga, sisaldades valdavalt detailseid andmeid produktiivloomade jõudluse, tootlikkuse, põlvnemise jmt kohta. Looma- ja taimekasvatuse dokumentide hulk on suur, toimikud on mahukad ja sageli suureformaadilised. Nimetatud dokumentide kasutamine pärast majandite tegevuse lõpetamist on olnud peaaegu olematu.

3. Hindamisotsus

Hindamise tulemusel otsustati, et **arhiiviväärtus** on järgmistel loomakasvatuse dokumentidel:

- karja(aretuse) ajalugu;
- aastaaruanne loomakasvatuse kohta;
- veterinaar-profülaktiliste tööde plaani täitmise aruanne koos vaktsineerimiste andmetega;
- nakkus- ja mittenakkushaiguste aruanded ja teatised loomade suremuse kohta.

4. Hindamisotsuse rakendamine

Hindamisotsus rakendub kõikidele nõukogudeaegsete majandite looma- ja taimekasvatuse dokumentidele. Rahvusarhiiv võib looma- ja taimekasvatuse dokumentidest jätta säilitamisele näidiseid.

Arhiiviväärtuslikud dokumendid kuuluvad üleandmisele rahvusarhiivi.

Arhiiviväärtusetu dokumentide hävitamine dokumenteeritakse arhiiveeskirja nõuete kohaselt.

(digitaalselt allkirjastatud)

Hanno Vares
Rahvusarhiivi
hindamiskomisjoni esimees